

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ED1014 หลักภาษาไทย
โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามกรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
**DEVELOPMENT OF PROJECT-BASED LEARNING ON PRINCIPLES
OF THAI LANGUAGE (ED1014) UNDER 21ST CENTURY
LEARNING FRAMEWORK**

พรพิมล เพ็งประภา, บัญชา ธรรมบุตร, มาโนช นันทพรหม,

ประณิตา จันทรประพันธ์ และกิตติยา คุณารักษ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

**Phonpimon Phengprapha, Bancha Thammabut, Manoch Nantaprom,
Pranita Chantharapraphan, and Kittiya Khunarak**

Mahamakut Buddhist University, Sri Lanchang Campus, Loei, Thailand

Corresponding Author E-mail: pohnpimon.pen@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ED1014 หลักภาษาไทย โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามกรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) รายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3) ที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน 2) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ 3) แบบประเมินการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และ 4) แบบประเมินเจตคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การกำหนดหัวข้อ การเขียนเค้าโครงการ การลงมือปฏิบัติ การนำเสนอผลงาน และการประเมินผล ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีความพึงพอใจและมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่ที่ 4.28 ($S.D. = 0.45$) และค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนรู้อยู่ที่ 4.25 ($S.D. = 0.44$) ตามลำดับ นักศึกษาเห็นว่าการเรียนรู้รูปแบบนี้ช่วยส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมและการคิดวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดี 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 22.71 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 28.29 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกันพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจ

ในเนื้อหาหลักภาษาไทยที่ซับซ้อนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและช่วยเตรียมความพร้อมด้านทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน; หลักภาษาไทย; ทักษะในศตวรรษที่ 21; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน;

Abstract

The objectives of this research article were aimed at developing instructional management for the course ED1014: Principles of Thai Language through the application of Project-Based Learning (PjBL), aligned with the 21st -century learning framework, and comparing the academic achievement of students between pre-learning and post-learning phases. The population and target group were comprised of 21 first-year undergraduate students majoring in Thai Language Teaching at Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus, who were enrolled in the first semester of the 2021 academic year. These participants were selected through a purposive sampling method. The research instruments were composed of 1) A Course Specification (TQF 3) designed with project-based learning activities, 2) Pre-test and post-test assessments consisting of 30 items, 3) an evaluation form for project-based learning management, and 4) a student attitude assessment form. Data were analyzed using percentage, mean ($\bar{x}$), standard deviation ($S.D.$), and a t -test for dependent samples. The results of the research were found as follows: 1. The developed project-based learning process was structured into six main stages: preparation, topic definition, proposal writing, implementation, presentation, and evaluation. It was indicated that students' satisfaction and attitudes toward this learning management were maintained at a high level. The mean score for the learning process satisfaction was recorded at 4.28 ($S.D.$ = 0.45), while the mean for learning attitude was measured at 4.25 ($S.D.$ = 0.44). It was perceived by the students that this learning model significantly promoted teamwork and analytical thinking skills. 2. Regarding the comparison of academic achievement, it was observed that the students' pre-test mean score was calculated at 22.71, whereas the post-test mean score was increased to 28.29. When compared, the post-test mean scores were found to be significantly higher than the pre-test scores at the .05 level. Consequently, it was demonstrated that project-based learning management effectively enhanced the understanding of complex Thai grammar content. The curriculum objectives were achieved, and 21st-century skills were tangibly prepared for the learners.

Keywords: Project-Based Learning (PjBL); Principles of Thai Language; 21st Century Skills; Academic Achievement;

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่โลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างเต็มตัว ระบบการจัดการศึกษาทั่วโลกจำเป็นต้องมีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ขนานใหญ่เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (วิจารณ์ พานิช, 2555) การเรียนรู้ในยุคนี้ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้จากครูไปสู่ศิษย์ผ่านการบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการมุ่งสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยี รวมถึงทักษะชีวิตและการทำงาน (ทิศนา ขัมมณี, 2554) และเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว กระบวนการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายจากการเน้น “ความรู้” (Knowledge) ไปสู่การสร้าง “สมรรถนะ” (Competency) และการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (Learning by Doing) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รายวิชาหลักภาษาไทย (ED1014) ถือเป็นวิชาพื้นฐานที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับนักศึกษาครูสาขาวิชาการสอนภาษาไทย เนื่องจากเป็นวิชาที่ว่าด้วยกฎเกณฑ์ รากฐานและความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับระบบภาษา ทั้งในด้านอักขระวิธี วลีวิภาค วากยสัมพันธ์และหลักการใช้ภาษาที่ถูกต้องตามบริบทของสังคมไทย (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2562) อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่มักพบในการจัดการเรียนรายวิชานี้คือเนื้อหาที่มีความซับซ้อนและเป็นนามธรรมสูง ทำให้นักศึกษามักเกิดความเบื่อหน่ายหากใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว การจัดการเรียนรู้แบบเดิมจึงอาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติ (กุลภัส เทียมทิพร, 2559)

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL) จึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน PjBL เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-centered learning) โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสืบค้นและการแก้ปัญหาด้วยตนเอง (Hargis, 2005) ซึ่งชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553) ได้อธิบายว่า PBL เป็นรูปแบบการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานออกมาได้อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการสนับสนุนจากครูที่เปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้สอน” มาเป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” (Facilitator) หรือ “โค้ช” (Coach) ที่คอยชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด (Markham, 2012)

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (PBL) ยังส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม (Collaboration) และทักษะการสื่อสาร (Communication) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของทักษะ 4Cs ในศตวรรษที่ 21 (Wurdinger et al., 2007) การที่นักศึกษาได้ลงมือทำโครงงานที่เกี่ยวข้องกับหลักภาษาไทย เช่น การผลิตสื่อการสอนนวัตกรรม การศึกษาการใช้ภาษาในสังคมปัจจุบันหรือการวิจัยเชิงสำรวจปัญหาวรรณยุกต์ จะทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและจดจำได้นานกว่าการฟังบรรยายเพียงอย่างเดียว (Barell, 2010) อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา (Constructionism) ของ Papert (2002) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนได้สร้างสรรค์สิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาด้วยตนเอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ในฐานะสถาบันที่มุ่งผลิตบัณฑิตครูภาษาไทยที่มีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ (พรพิมล เพ็ญประภา และคณะ, 2564) คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ED1014 หลักภาษาไทย โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามกรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนในสถาบันเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางให้กับผู้สอนในรายวิชาภาษาไทยระดับอุดมศึกษาท่านอื่น ๆ ในการนำรูปแบบ PjBL ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการเป็นครูมืออาชีพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ED1014 หลักภาษาไทย โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามกรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ปีการศึกษา 2564 จำนวน 21 คน

2. เครื่องมือที่ใช้

แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน (30 ข้อ), มคอ. 3, แบบประเมินการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และแบบประเมินเจตคติแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert

3. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ (6 ขั้นตอน)

3.1 การเตรียมความพร้อม (Preparation) ในขั้นตอนนี้ อาจารย์ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้วางรากฐานและปรับทัศนคติ (Mindset) ของนักศึกษาจากการเรียนแบบตั้งรับไปสู่การเรียนรู้เชิงรุก โดยเริ่มจากการแนะนำวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบโครงงานและอธิบายบทบาทของอาจารย์ที่จะเปลี่ยนจาก “ผู้บรรยาย” เป็น “โค้ช” (Coach) หรือผู้อำนวยความสะดวก อาจารย์จะกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของหลักภาษาไทยในฐานะเครื่องมือสื่อสารที่ทรงพลัง พร้อมทั้งแนะนำแนวทางการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งห้องสมุดและสื่อดิจิทัล เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและปลอดภัยสำหรับการแสดงความคิดเห็น

3.2 การกำหนดและเลือกหัวข้อ (Topic Selection) นักศึกษาจะรวมกลุ่มกันระดมสมองเพื่อเลือกหัวข้อโครงการที่สนใจ ภายใต้ขอบเขตเนื้อหาหลักภาษาไทย 5 หมวดสำคัญ ได้แก่ 1) ระบบเสียง 2) พยางค์และคำ 3) วลีและประโยค 4) ระดับภาษาและคำราชาศัพท์ และ 5) เครื่องหมายวรรคตอนและการสะกดคำ ในขั้นตอนนี้อาจารย์จะใช้วิธีการ "ตั้งคำถามปลายเปิด" เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเชื่อมโยงหลักการทางภาษาเข้ากับปัญหาที่พบจริงในสังคม เช่น การใช้ภาษาในสื่อออนไลน์หรือปัญหาการสะกดคำผิดในป้ายสาธารณะ เพื่อให้ นักศึกษารู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ (Ownership) ในหัวข้อที่ตนเองเลือก

3.3 การเขียนเค้าโครงโครงการ (Project Outline) แต่ละกลุ่มต้องจัดทำแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยระบุวัตถุประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา วิธีการดำเนินงาน แผนการปฏิบัติงานระยะเวลา 16 สัปดาห์ และผลที่คาดว่าจะได้รับ ขั้นตอนนี้ถือเป็นการฝึกทักษะการวางแผนและการทำงานอย่างมีวิจารณญาณ อาจารย์จะคอยให้คำแนะนำในการปรับปรุงแผนงานให้มีความเป็นไปได้จริง (Feasibility) และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามเล่ม มคอ.3 เพื่อให้ นักศึกษามีทิศทางที่ชัดเจนก่อนเริ่มลงมือปฏิบัติ

3.4 การปฏิบัติโครงการ (Implementation) เป็นขั้นตอนที่ยาวที่สุดและสำคัญที่สุด นักศึกษาจะได้ลงพื้นที่หรือสืบค้นข้อมูลเชิงลึกตามแผนที่วางไว้ โดยมีการบูรณาการทักษะด้าน ICT ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ในระหว่างการดำเนินงาน นักศึกษาจะได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการทำงานเป็นทีม อาจารย์จะทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์และให้คำปรึกษาผ่านการทำกิจกรรม “In-progress Feedback” เพื่อช่วยให้นักศึกษาข้ามผ่านอุปสรรคทางเทคนิคหรือความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในหลักภาษาไทย พร้อมทั้งกระตุ้นให้มีการจดบันทึกกระบวนการทำงานเพื่อใช้ในการสะท้อนคิด

3.5 การนำเสนอผลงาน (Presentation) เมื่อโครงการเสร็จสิ้น นักศึกษาจะต้องนำเสนอองค์ความรู้ในรูปแบบที่สร้างสรรค์และน่าสนใจ ไม่จำกัดเพียงรายงานฉบับสมบูรณ์แต่รวมถึงสื่อมัลติมีเดีย การจัดนิทรรศการจำลองหรือการถ่ายทอดสดผ่าน Facebook Live เพื่อฝึกทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) และการนำเสนอต่อหน้าสาธารณะ นักศึกษาจะต้องสามารถอธิบายได้ว่าผลงานของตนช่วยแก้ปัญหาหรือขยายความเข้าใจในเรื่องหลักภาษาไทยได้อย่างไร พร้อมทั้งตอบข้อซักถามจากเพื่อนนักศึกษาและอาจารย์

3.6 การประเมินผล (Evaluation) ขั้นตอนสุดท้ายคือการประเมินผลแบบรอบด้าน (360-degree Assessment) โดยใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งประกอบด้วย การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อนร่วมชั้น และการประเมินโดยอาจารย์ หัวใจสำคัญคือกิจกรรม “การสะท้อนคิดหลังการปฏิบัติงาน” (After Action Review: AAR) เพื่อให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ว่าตนเองได้รับความรู้ด้านหลักภาษาไทยเพิ่มขึ้นอย่างไร ทักษะใดที่พัฒนาขึ้นและมีข้อผิดพลาดใดที่สามารถเรียนรู้ได้ เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ยั่งยืนและนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพต่อไป

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยสรุปผลการดำเนินงานวิจัยตามวัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาและประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้

จากการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL) จำนวน 6 ขั้นตอน มาใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 จำนวน 21 คน พบว่า กระบวนการดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การเลือกหัวข้อ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การนำเสนอ จนถึงการสะท้อนคิด นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะทักษะการแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกันเป็นทีมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2555) ที่เน้นย้ำว่าการเรียนรู้ในยุคใหม่ต้องก้าวข้ามการท่องจำเนื้อหาไปสู่การสร้างทักษะเพื่อการดำรงชีวิต

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ผลการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบความเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 22.71 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 75.70) และหลังจากที่ได้รับจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มสูงขึ้นเป็น 28.29 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 94.30) เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติ *t-Test for dependent samples* พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลลัพธ์นี้แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ผ่านโครงงานช่วยให้นักศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหา “หลักภาษาไทย” ซึ่งมีความซับซ้อน เช่น ระบบเสียง พยางค์ คำและประโยค ได้อย่างลึกซึ้งและแม่นยำกว่าการเรียนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว เนื่องจากนักศึกษาได้สืบค้นและนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ชิ้นงานจริง

3. ผลการประเมินความพึงพอใจและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, $S.D. = 0.45$) และมีเจตคติต่อกระบวนการเรียนรู้ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.25$, $S.D. = 0.44$) โดยรายการที่นักศึกษาให้คะแนนสูงที่สุดคือ การได้มีส่วนร่วมในการกำหนดและเลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความภาคภูมิใจในผลงานที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริง นักศึกษาระบุว่าการเรียนในรูปแบบนี้ช่วยให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่าง “ทฤษฎีภาษาไทย” กับ “การใช้งานจริงในสังคม” ทำให้การเรียนหลักภาษาไทยไม่ใช่เรื่องน่าเบื่ออีกต่อไป แต่เป็นเรื่องที่สนุกและท้าทาย

ดังนั้น งานวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การนำการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL) มาใช้ในรายวิชาหลักภาษาไทยภายใต้กรอบแนวคิดศตวรรษที่ 21 สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน นักศึกษาไม่ได้เพียงแค่จดจำกฎเกณฑ์ทางภาษาได้มากขึ้นเท่านั้น แต่ยังพัฒนาทักษะการสื่อสาร (Communication) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) และทักษะด้าน

เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT Literacy) จากการผลิตสื่อนำเสนอโครงการซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของบัณฑิตครูในยุคดิจิทัล

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลเพื่อให้เห็นความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดทางการศึกษา ดังนี้

1) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ผลการวิจัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (28.29) สูงวก่่าก่อนเรียน (22.71) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (PBL) มีประสิทธิภาพในการช่วยให้นักศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาหลักภาษาไทยที่ซับซ้อนได้อย่างลึกซึ้ง เหตุผลสำคัญเนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (PjBL) เปลี่ยนสถานะของนักศึกษาจาก “ผู้รับความรู้” (Passive Learner) มาเป็น “ผู้สร้างความรู้” (Active Learner) นักศึกษาไม่ได้เพียงแค่ท่องจำกฎเกณฑ์ทางภาษาจากตำรา แต่ได้ผ่านขั้นตอนการสืบค้น วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาหรือตอบโจทย์ในโครงงานของตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา (Constructionism) ของ Papert (2002) ที่ระบุว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนได้สร้างสรรค์ผลงานที่ตนเองมีความสนใจ ซึ่งกระบวนการนี้ส่งผลโดยตรงต่อการจดจำข้อมูลในระยะยาวและความเข้าใจในระดับที่นำไปใช้ปฏิบัติได้จริง

2) บทบาทของอาจารย์ในฐานะผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)

ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากการปรับเปลี่ยนบทบาทของอาจารย์ผู้สอนตามกรอบแนวคิดศตวรรษที่ 21 จากเดิมที่เป็นผู้บรรยายเนื้อหา (Lecturer) มาเป็น “โค้ช” (Coach) ที่คอยให้คำชี้แนะในขั้นตอนการปฏิบัติโครงงาน โดยเฉพาะในขั้นตอนที่ 3 และ 4 (การเขียนเค้าโครงการและลงมือปฏิบัติ) ซึ่งเป็นช่วงที่นักศึกษามักพบอุปสรรคในการเชื่อมโยงทฤษฎีหลักภาษาเข้ากับชิ้นงานจริง การที่อาจารย์คอยกระตุ้นด้วยคำถามแทนการให้คำตอบโดยตรง ช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2555) ที่กล่าวว่าครูในยุคใหม่ต้องเปลี่ยนหน้าที่จากการสอน (Teaching) มาเป็นการออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (Facilitating) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3) การเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (4Cs)

ผลการประเมินเจตคติและความพึงพอใจที่อยู่ในระดับ “มาก” แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเห็นคุณค่าของการทำงานกลุ่มและการสื่อสาร การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (PBL) ในวิชานี้ทำให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน (Collaboration) และการสื่อสาร (Communication) ผ่านการอภิปรายภายในกลุ่มและการนำเสนอผลงานต่อสาธารณะ (ขั้นตอนที่ 5) นอกจากนี้ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลและผลิตผลงานนำเสนอยังช่วยยกระดับทักษะด้าน ICT (Information Media and Technology Skills) ของนักศึกษาอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Markham (2012) ที่ระบุว่าโครงงานเป็นเครื่องมือที่มี

ประสิทธิภาพสูงสุดในการบูรณาการทักษะศตวรรษที่ 21 เข้ากับเนื้อหาเชิงวิชาการ ทำให้นักศึกษาสาขาการ
สอนภาษาไทยมีความพร้อมในการนำทักษะเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพครูในอนาคต

4) ความรู้สึกเป็นเจ้าของและการมีส่วนร่วม (Ownership and Engagement)

จากการสังเกตพฤติกรรมและการประเมินความพึงพอใจ พบว่านักศึกษามีความกระตือรือร้นสูงขึ้น
เมื่อได้รับอิสระในการเลือกหัวข้อโครงการตามความสนใจ (ขั้นตอนที่ 2) การได้ศึกษาปัญหาทางภาษาที่พบเห็น
จริงในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ภาษาในสื่อสังคมออนไลน์หรือการผลิตสื่อการสอนเพื่อแก้ปัญหาการสะกดคำ
ทำให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของรายวิชาหลักภาษาไทยมากขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่วิชาบังคับตามหลักสูตร แต่เป็น
เครื่องมือที่ใช้แก้ปัญหาจริงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Barell (2010) ที่อธิบายว่าความรู้สึกเป็นเจ้าของโปร
เจกต์ (Ownership) จะเป็นแรงขับเคลื่อนภายใน (Intrinsic Motivation) ที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้เรียนทุ่มเท
และพยายามศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชาหลัก
ภาษาไทย ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเชิงคะแนนเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้าง “พื้นที่แห่งการ
เรียนรู้” ที่ส่งเสริมให้บัณฑิตครูในอนาคตมีทั้งความรู้ทางวิชาการที่แม่นยำและทักษะชีวิตที่จำเป็นในโลกยุค
ดิจิทัลซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ

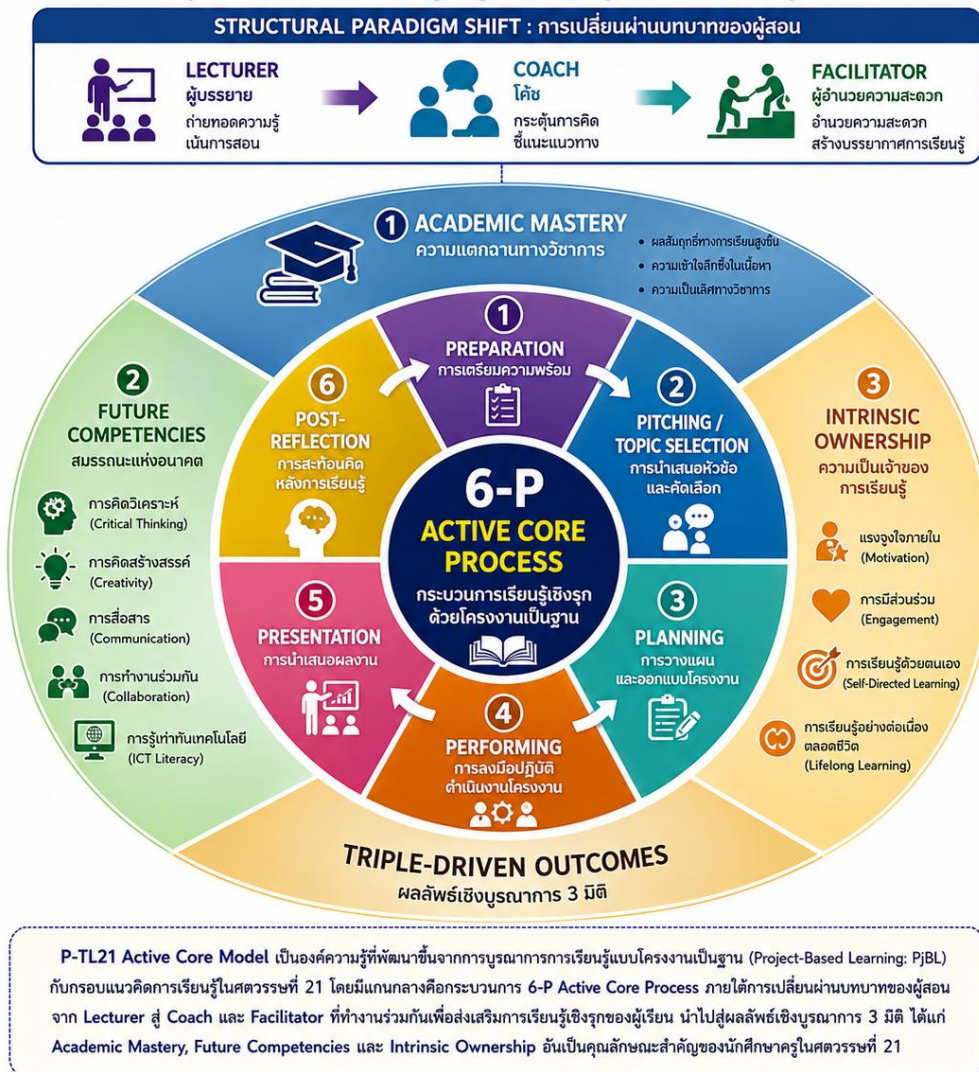
จากผลการวิจัยครั้งนี้ มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการการเรียนรู้แบบโครงงาน
(Project-Based Learning) ในรายวิชาอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วย
ตนเองให้กับนักศึกษา โดยผู้สอนควรเตรียมความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรอบ
ด้าน เพื่อสนับสนุนการค้นคว้าของนักศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ควร
เพิ่มการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการเรียนแบบ PjBL กับวิธีการสอนในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อค้นหาแนวทางที่
เหมาะสมที่สุดในบริบทของแต่ละรายวิชา พร้อมทั้งควรมีการติดตามและศึกษาผลกระทบระยะยาวของการ
เรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพครูของนักศึกษาในอนาคตด้วยเช่นกัน

องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่เรียกว่า “P-TL21 Active Core Model” (Project-
Based Thai Language Learning for 21st Century Active Core Model) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้
หลักภาษาไทยที่พัฒนาขึ้นจากการบูรณาการการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning:
PjBL) เข้ากับกรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก การสร้างองค์ความรู้
ด้วยตนเอง และการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในอนาคต ดังภาพที่ 1

P-TL21 ACTIVE CORE MODEL

Project-Based Thai Language Learning for 21st Century Skills

ภาพที่ 1 P-TL21 Active Core Model : โมเดลการเรียนรู้เชิงรุกด้วยโครงงานเป็นฐาน
ในรายวิชาหลักภาษาไทยเพื่อพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21

โมเดลดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วนที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่

1. 6-P Active Core Process ซึ่งเป็นแกนกลางของการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ Preparation (การเตรียมความพร้อม) Pitching/Topic Selection (การนำเสนอและคัดเลือกหัวข้อ) Planning (การวางแผน) Performing (การลงมือปฏิบัติ) Presentation (การนำเสนอผลงาน) และ Post-Reflection (การสะท้อนคิดหลังการเรียนรู้) โดยเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การกำหนดประเด็นการเรียนรู้จนถึงการประเมินและพัฒนาตนเอง

2. Structural Paradigm Shift ซึ่งเป็นการเปลี่ยนผ่านบทบาทของผู้สอนจากผู้บรรยาย (Lecturer) ไปสู่การเป็นโค้ช (Coach) และผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) โดยทำหน้าที่สนับสนุน กระตุ้นการคิด และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนตลอดกระบวนการเรียนรู้

3. Triple-Driven Outcomes ซึ่งเป็นผลลัพธ์เชิงบูรณาการที่เกิดขึ้นพร้อมกัน 3 มิติ ได้แก่ Academic Mastery หรือความแตกฉานทางวิชาการ Future Competencies หรือสมรรถนะแห่งอนาคตที่ ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี สารสนเทศ และ Intrinsic Ownership หรือความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ อันสะท้อนถึงแรงจูงใจภายใน ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

P-TL21 Active Core Model จึงเป็นกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก การเปลี่ยนบทบาทของผู้สอน และผลลัพธ์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็น ระบบ โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนทั้งในรายวิชาหลักภาษาไทยและรายวิชา อื่นในระดับอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับบริบทของ สังคมแห่งการเรียนรู้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กุลรภัส เทียมทิพร. (2559). PBL: Project-based learning การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริงโดยใช้โครงงานเป็น ฐาน. วารสารการจัดการความรู้ พ.ศ. 2559. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

https://apr.nsr.ac.th/KM/myfile/20160826162610_%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%20km.pdf

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทศนา แหมมณี. (2554). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

พรพิมล เพ็ญประภา และคณะ. (2564). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ED1014 หลักภาษาไทย โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามกรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2562). รายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3) หลักภาษาไทย. วิทยาเขตศรี ล้านช้าง.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

Barell, J. (2010). *Problem-based learning: The foundation for 21st century skills*. In J. Bellanca & R. Brandt (Eds.), *21st century skills: Rethinking How Students Learn*. (pp. 175–200). Bloomington, IL: Solution Tree Press.

<https://www.scribd.com/document/505875850/21st-Century-Skills-Rethinking-How-Students-Learn-PDFDrive>

Hargis, J. (2005). Collaboration, Community and Project-Based Learning—Does It Still Work Online? *International Journal of Instructional Media*, 32(2), 157.

<https://eric.ed.gov/?id=EJ725502>

Markham, T. (2012). *Project based learning handbook: A guide to standards-focused project based learning for middle and high school teachers*. Buck Institute for Education.

Seymour Papert, S. (2002). *Hard Fun*. The Daily Papert.

<https://dailypapert.com/hard-fun/>

Wurdinger, S., Haar, J., Hugg, R., & Bezon, J. (2007). A qualitative study using project-based learning in a mainstream middle school. *Improving Schools*, 10(2), 150-161.

<https://doi.org/10.1177/1365480207078048>